

Riječ

Kemal Bašić
Prof. Muhamed Tajjib Okić - život i djelo

Vedad Spahić
Memoari Muhameda Seida Mašića
- egzistencijalna i literarna cijena
nonkonformizma

Atif Kujundžić
Ešref Berbić u ljepoti pjesničkog bivanja

Atif Kujundžić
Akvareli Ćamila Osmanovića, sredokrača
stvarnosti i sna

Nove knjige

Kemal Bašić

Prof. Muhamed Tajjib Okić – život i djelo

PROF. MUHAMED TAJJIB
OKIĆ - LIFE AND WORK

ABSTRACT

Jedan je od najučenenijih ljudi koje je Bosna i Hercegovina ikada imala. Rođen je 1. 12. 1902. godine u Gračanici, gdje je proveo samo svoje rano djetinjstvo. Nastavio je školovanje u Sarajevu, zatim u Zagrebu, Parizu... Radio je kao profesor na Prvoj muškoj gimnaziji u Sarajevu, Velikoj medresi u Skoplju, Šerijatskoj gimnaziji u Sarajevu. Jedno vrijeme tokom Drugog svjetskog rata radio je u Ambasadi Turske u Beogradu. Poslije Drugog svjetskog rata odlazi u Tursku, gdje ostaje da živi i radi do kraja života. Imao je veoma široko obrazovanje, govorio je više svjetskih jezika, napisao mnoga značajna djela iz oblasti književnosti, islamskih nauka, historije, filozofije, otkrio nam mnoge učene ljude iz bosansko-hercegovačke književne baštine na orijentalnim jezicima, pisao o hamzevijama i bogumilima u Bosni i Hercegovini. Predavao na mnogim svjetskim učilištima. Umro je 9. 3. 1977. godine u Ankari. Po vlastitoj želji, ukopan je na groblju Bare u Sarajevu.

Ključne riječi: Gračanica, "Gajret", bogumili, hamzevijske, Istanbul, Ankara.

ABSTRACT

He was one of the most educated people that Bosnia and Herzegovina had ever had in its history. He was born on 1st of December 1902 in Gracanica where he spent only his childhood. He continued his studies in Sarajevo, and then he went to Zagreb, Paris... He worked as professor in the First Male Grammar School in Sarajevo, Velika Medresa (The High Islamic Secondary School) in Skopje, Šerijatska Gimnazija (Gymnasium of the Islamic Law-Shariah) in Sarajevo. Some time during the Second World War he worked in the Embassy of Turkey in Belgrade. After WWII he leaves for Turkey where he stays to live and work until end of his life. He was highly educated, spoke several languages, wrote many significant works in the fields of literature, Islamic sciences, History, Philosophy, discovered many educated people in the literature of B&H in oriental

languages, wrote about Hamzawiah (the Derwish sect with strict Islamic rules) and Boghumils in B&H. he lectured at many world famous universities. He died peacefully on 9th of March 1977 in Ankara. By his last wish, he was buried at the cemetery Bare in Sarajevo.

Key words: Gračanica, "Gajret", Boghumils, the Hamzawiah, Istanbul, Ankara.

Rođen je u Gračanici, 1. decembra 1902. godine. Otac njegov, Mehmed Tevfik efendija, bio je deset godina muderis (profesor) i direktor Osman-kapetanove medrese u Gračanici. Majka mu je takođe, iz Gračanice, Hasiba hanuma, kćerka Mustafe Hadžića.

Porodica Muhameda Tajjiba Okića preseljava u Sarajevo 1910. godine, kada je Mehmed Tevfik efendi, njegov otac, izabran za člana Ulema-Medžlisa u Sarajevu.

Tajjib je svoje obrazovanje započeo u Sarajevu, u Hadži Hasan Bozadži mektebu (diploma 1/1. 1331, 1913). Nakon mekteba, pohađa Ruždiju na Bembaši, koju završava 26. 8. 1916. godine (diploma pod brojem 46/2161). Okružnu medresu u Sarajevu završava 12. maja 1920. godine (diploma broj 19), a Šerijatsku sudačku školu 28. 6. 1925. godine (diploma broj 8/347). Na Zagrebačkom univerzitetu, Fakultetu književnosti, polaže ispit i stiče diplomu 12. 10. 1926. godine. U isto vrijeme pohađa i Pravni fakultet Univerziteta u Zagrebu. Kasnije se prebacuje na Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, koji završava 29. 10. 1930. godine (diploma broj 11182).

Sljedećih godina, Muhammed Tajjib Okić nastavlja studije na Fakultetu književnosti (Faculte des Lettres) na Sorboni, gdje stiče diplomu magistra. (12. 3. 1929. godine, diploma broj 459). Iako je na istom Fakultetu bio pripremio i dok-

Slika 1. Prof. Mubamed Tajjib Okić

torsku disertaciju (pod naslovom "Hasan Kafi de Bosnie, sa vie et ses oeuvres, avec la traduction de son ouvrage", "Nizam-ul-Ulema"), iz objektivnih razloga nije pristupio njenoj odbrani, pa mu nije ni priznato zvanje doktora.

U Školi orijentalnih jezika (Ecole Nationale des Langues Orientales Vivantes) stiče diplomu profesora arapskog jezika i književnosti, turskog jezika i književnosti (31. 7. 1928. godine, diploma broj 630) i perzijskog jezika i književnosti (14. 02. 1930. godine, diploma broj 690).

Nakon toga, profesor Okić izvjesno vrijeme boravi u Tunisu na, "Zejtunija" univerzitetu, na Višoj školi za arapski jezik i književnost.

Svoj radni vijek profesor Okić je započeo u Sarajevu, na Prvoj muškoj gimnaziji. Poslije toga, dvije godine radio je kao profesor na Šerijatskoj gimnaziji, također u Sarajevu. Od 1934. do 1941. godine na Velikoj medresi kralja Aleksandra u Skoplju predaje Hadis i Tefsir.

Nakon izbijanja Drugog svjetskog rata, 1941. godine, prelazi u Sarajevo. Dvije go-

dine kasnije zapošljava se u Turskoj ambasadi u Beogradu kao prevodilac. Nakon godinu i po dana, zbog prekida odnosa između Republike Turske i Njemačke, zajedno sa ostalim osobljem ambasade, interniran je u Njemačku. Tokom sljedećih osam mjeseci, obišao je mnoge njemačke gradove. Potom odlazi u Kopenhagen (Danska), a odatle u Švedsku. U Švedskoj se ukrcava na brod "Drottningholm", koji pravcem Liverpool – Lisabon - Port Said - Fethije, Rodos – Bodrum – Češme - Čanakkale, 10. aprila 1945. godine stiže u Istanbul. To uzbudljivo putovanje Okić je opisao u svojim kratkim dnevničkim zabilježkama.

Od 1945. do 1950. godine u Turskoj proživljava teške dane, o kojima kasnije nije želio da govori. Bavio se, uglavnom, naučnoistraživačkim radom po bogatim arhivima Turske vlade.

Od 1950. godine do 1969. godine radio je na Ankarskom univerzitetu kao profesor na Ilahijat fakultetu. Od 1964. do 1971. godine angažovan je na Visokom islamskom institutu u Konji, a od aprila 1973. godine do smrti 09. marta 1977. godine, na Ataturk univerzitetu, Fakultetu Islamskih nauka u Erzerumu. Svojim naučnim i stvaralačkim radom, svojom ljudskošću, odmjerenim i primjerenim načinom života, postao je omiljeno lice u Republici Turskoj. S pravom se smatra osnivačem moderne katedre za predmete Hadis i Tefsir na islamskim fakultetima u Turskoj.

Profesori Muhammeda Tajjiba Okića

Posebno poglavlje u životu i radu Tajjiba Okića zauzimaju njegovi profesori - uvažena imena naučnog rada.

U Sarajevu to su: Sejfullah Proho, Abdullah Ajni Bušatlić, Muhammed Emin Dizdar, Ali Rušdi Kapić, Abdullah Prešljo, Munib Cerić, Salih Safvet Bašić, Ahmed Burek, Velijudin Sadović, dr. Osman Sikirić, Ibrahim Sirri Zafranija i dr.

Od njegovih profesora u Parizu treba spomenuti: Maurice Gaudefroy Demombynes (Arapski jezik i književnost i Tefsir), Villiam Marçais (Narječja arapskog jezika i Hadis - čovjek koji je preveo El Buharijevo djelo "El-Džamius Sahih" na francuski jezik, Louis Massignon (Tasavuf, Islamska sociologija i sociografija), Jean Deny, Mirza Muhammed Kazvini i Henri Masse (Perzijski jezik i književnost), Ravaisse (Historija islama i geografija), poznati slavist Emile Haumant, Daul Boyer, Andre Vaillant.

Tu su još: dr. Ahmed Benmahmuda (Arapski jezik), Monseigneur Feghali (Akcenti arapskog jezika), dr. Mirza Muhamed Han Mahallati (Perzijski jezik) i dr. Abdulhak Adnan Adivar (Turski jezik).

Na "Zejtunija" univerzitetu u Tunisu su: poznati Alim - Tahir ibn Ašur, Muavija Et-Temimi (Fikh Malikijskog mezheba), Muhammed el Arabi el-Kebadi (Arapska književnost) i Mustafa Zmerli.

Članstvo u naučnim društvima

Profesor Okić je još za boravka u Makedoniji postao član "Skopskog naučnog društva" u Skoplju. Također u Skoplju pri Fakultetu književnosti Skopskog univerziteta, postao je član "Književnog društva za srpsko-hrvatski jezik".

Izabran je za počasnog člana "Islamischer Kulturbund" društva u Beču, bio je član Upravnog odbora Potpornog društva za školovanje đaka muslimana "Gajret" u Sarajevu. Od 1952. godine bio je član

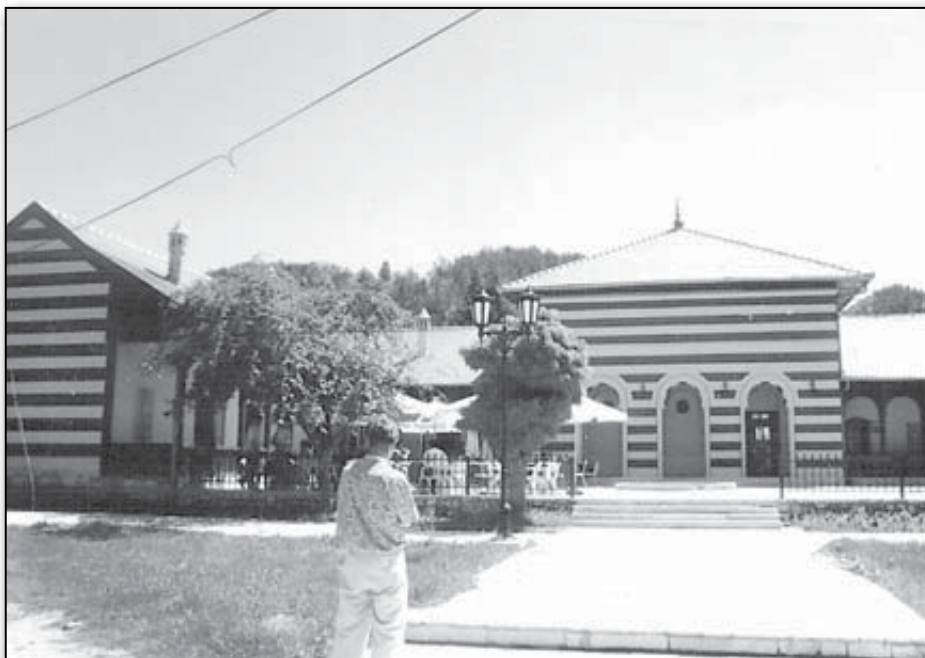
pariškog društva "Societe Asiatikue", od 1953. član Londonskog "Royal Asiatic Society". U Turskoj je obavljao dužnost predsjednika Komisije za prevođenje arapske i perzijske književnosti pri ministarstvu obrazovanja.

Strani jezici

Izuzetno široko obrazovanje i poznavanje stranih jezika jedna je od glavnih karakteristika u naučnoj biografiji ovog znamenitog Gračanlije. Osim maternjeg bosanskog jezika, za vrijeme učenja književnosti naučio je slovenački i njemački jezik. Tokom sedam godina boravka i rada na Velikoj medresi u Skoplju, naučio je makedonski i bugarski jezik. Dok se školovao u Parizu, od 1927. do 1929. godine, od svog prijatelja, Poljaka Mihaela Domaševića, naučio je poljski i češki jezik (Okić ga je u zamjenu podučavao arapskom jeziku). Isti metod je upotrijebio i za učenje engleskog jezika 1930. godine, također u Parizu. Za vrijeme boravka u Sarajevu 1941.-1942. godine, pohađao je kurs italijanskog jezika. Engleski jezik je usavršio za vrijeme boravka u Istanbulu, na Američkom liceju i trgovačkoj predavaoni 1948.-1949. godine. Služio se latinskim, ruskim i perzijskim jezikom. Osim maternjeg bosanskog, izvrsno je poznao, govorio i pisao arapski, francuski i turski jezik.

Naučni rad Muhammeda Tajjiba Okića prije odlaska u Tursku

- Godine 1934., u časopisu "Pregled", (Sarajevo, jul - avgust, strana 407. - 415.) objavio je članak "Orientalistika u Jugoslaviji";
- U istom časopisu ("Pregled"), juli - avgust, preveo "Oğuznamu", legendu o prvom turskom kralju;
- U Sarajevu 1936. godine izdaje "Islamsku tradiciju", djelo koje će pobuditi veliku pažnju naučne javnosti, "El-Hidaja", visočki "Franjevački vjesnik", sarajevski "Novi behar", sarajevski "Jugoslovenski list", beogradska "Politika" će se osvrnuti na njega, a profesor Zagrebačkog sveučilišta, dr. Muhammed Alajbegović, će ga koristiti kao izvor u svom radu "Hadis kao izvor šerijatskog prava" (Zagreb 1940.). Djelo je i danas aktuelno;
- U godišnjaku "Gajret" objavljuje članak "Jedan naš zaboravljeni istoričar XVIII vijeka". Riječ je o originalnom djelu Pruščaka Ahmed Hadži Nesimovića, koje je napisao u znak sjećanja na svoje zarobljeništvo, u koje je (on) pao za vrijeme borbi za utvrdu Özi (Ođakov) u osmansko-ruskom ratu 1736.-1739. godine;
- Godine 1926. u časopisu "Gajret" (X/15.-16., strana 225.-227.) objavio je članak o bivšem mostarskom muftiji, vođi pokreta za vjerskoprosvjetnu autonomiju i kasnijem profesoru Istanbulske univerziteta Ali Fehmi Džabiću "Džabić kao naučnik u očima stranog svijeta";
- Također, u časopisu "Gajret" (1928. godine, XI/21, strana 327.-329.) objavio je članak "Hasan Kafi Pruščak, naš najveći mislilac XVI vijeka";
- U "Slobodnoj riječi" (Sarajevo 1930., godina I, broj 19., strana 4.) napisao je jedan članak povodom zijareta Hodža Kadrijinog mezara u Parizu;
- Ponovo, u časopisu "Gajret" (1934., XV/12, strana 175.-177.) objavio je članak o banjalučkom pjesniku Hasanu Bosneviću;

Slika 2. Gračanička medresa - danas

8. U sarajevskoj "Jugoslovenkoj pošti" (4. 12. 1937. godine, strana 9.) objavio je članak "Kako je Hadži Mustafa iz Bosanskog Novog putovao na Mekku prije 170 godina";
9. U časopisu "Gajret" objavio je članak o Musi Ćazimu Ćatiću ("Gajret" 1925., IX/16., strana 242.-243.), dr. Safvet Begu Bašagiću ("Gajret" 1926., X/9, strana 141.-143.), Mirzi Abdurrahmanu Maliću ("Gajret" 1936., XVII/10, strana 172.-175.), Osmanu Đikiću ("Gajret", februar 1936., XVIII/1, strana 31.) i o Nazifu Resuloviću (život i djela) ("Gajret", decembar 1938., strana 242.-245., januar - februar 1939., strana 11. i 33.-34.);
10. Članak o iračkom pjesniku i filozofu Ćemil Sidki Ez-Zehaviju ("Gajret", 1937., XVIII/1, strana 4.-6.);
11. Članak "Gazi Mustafa Kemal Atatürk" (časopis "Pregled", novembar - decembar 1938., strana 776.-779.);
12. Članak o historičaru dr. Riza Nuru, povodom njegovog prijevoda na francuski jezik "Oğuzname" - legende o prvom turskom kralju ("Jugoslovenska Pošta", 14. august 1937., strana 10.);
13. Osim toga, tu su i dvije konferencije (simpozija):
 - "Islamski filozofi" ("Gajret" - čitaonica Sarajevo 1934. br. 13., strana 1-8),
 - "Pogled na istorijski i doktrinarni razvoj islamske teologije" (časopis "Gajret", Sarajevo, april 1936., strana 57.-58.);
14. Među prijevodima sa arapskog jezika su: a) prijevodi ajeta u djelu Edhema Miralema "Uzroci sudbina" (Sarajevo 1934., strana 28.); b) Mudre iz-

- reke, Poučne priče ("Školski Almanah", Sušine - Đurđenovac, III, 81.-83.); c) "Uzgajatelj" (Sarajevo 1924., II/3, strana 29.-30, II/8.-9., strana 45.); d) "Gajret" (Sarajevo 1925., IX/16, strana 256.);
15. Predstavljanje knjige profesora Zagrebačkog sveučilišta dr. Eugena Sladovića "Ženidbeno pravo" (časopis "Gajret" 1925., IX/16, strana 12.);
 16. Članak povodom Muslimanskog kongresa u Ženevi ("Islamski svijet", 19. maj 1939., strana 1.-2.);
 17. Članak povodom jedne konferencije princeze Saravak hajrun-Nisa Dayang Muda ("Islamski svijet", Sarajevo 1934., 20. april, strana 4.);
 18. Predstavljanje knjige dr. Zeki Alija "Risaletui-Tibbil-Arabi" ("Islamski svijet", 25. mart 1934., strana 10.-11.);
 19. Predstavljanje knjige Renea Pallatiera "Sarajevo et sa Region" (časopis "Gajret", septembar 1934., godina XV, strana 230.-231.);

Prvi objavljeni rad profesora Okića bila je jedna pjesma koju je objavio u dnevnim novinama "Srpska riječ", kao devetnaestogodišnjak (1921.). To je bio početak njegovog bavljenja poezijom. Kasnije će se javljati i kao prevodilac poezije sa arapskog i turskog jezika. Osobito je značajan njegov prijevod Ebul-Feth-el Bustinijeve kaside "El-Kasidetun-Nurije". Nažalost, prijevod ove kaside nije objavljen u cijelosti, već samo u fragmentima (godišnjak "Pravda", 1923. godine).

Objavljeni tekstovi M. Tajjiba Okića u Turskoj

A. Na turskom jeziku

Knjige

1. "Bazi Hadis mes'eleleri uzerinde tedkikler" (Zadržavanje na pojedinim hadiskim pitanjima), Izdanja Ankara Univerziteta Ilahijat fakulteta XXVII, Istanbul 1959., strana I-VIII+1-252;
2. "Pravila Kur'ani Kerima i Kirae-ti" (Kur'ani Kerimin Uslub ve Kirae-ti"), izd. Ankara Univerziteta Ilahijat Fakulteta XLVIII, Ankara 1936., s. I-VI+1-28).

Članci

1. "Jedna fetva Sari Saltuka" ("Sari Saltuk'a Aid bir fetva"), Bilten Ilahijat fakulteta Ankarskog univerziteta, Istanbul 1952., I/1, str. 48.-50.;
2. "Kritika jedne kritike" ("Bir tenkidin tenkidi"), Bilten Ilahijat fakulteta Ankarskog univerziteta, Ankara 1953., II/2-3, strana 219.-290., izašlo je i posebno izdanje;
3. "Prvi popis stanovništva u islamu" ("Islamiyette ilk nufiis sayimi"), Bilten Ilahijat fakulteta Ankarskog univerziteta, Ankara 1969., VII, strana 11.-20. Rad ima i svoj rezime na francuskom jeziku. Rad je malog obima, ali je izazvao mnogo komentara i to pozitivnih. U njemu je profesor Okić posebno ukazao na lanac prenosilaca hadisa, koji spominje popis muslimanskog stanovništva u doba Muhammeda a.s. u Medini;
4. "Izvršavanje preuzetih obaveza" ("Ahidlerin yarine getirilmesi"). Članak je objavljen u "Godišnjaku Islamske zajednice Republike Turske 1960.", Ankara 1960., strana 15.-23.;
5. Prijevod na turski jezik djela "Šerhus-Sijeril Kebir" od Šemsul-E'imme es-Serahsija i druga djela prevodioca Muhammeda Muniba Ajintabija ("Šems-ul-E'imme es-Serahsi'nin Serhu's-Siyeril

- Kebir'inin turkçe tercemesi ve Mutercim Mehmed Munib Ayintabi'nin diğەر eserleri"). Članak je objavljen u posebnoj knjizi, priređenoj povodom 900 godina rođenja Šemsul E'inme es-Serahsija, Ankara 1965., strana 27.-42.) i objavljen kao posebno izdanje u izdanju Ankara univerziteta Ilahijat Fakulteta u seriji LXVIII;
6. "Mezari pojedinih ashaba koji se nalaze u Istanbulu" ("Istanbul'da bulunan bazi sahabi kabirleri"), članak je objavljen u časopisu "Hakses", maja mjesecca, Ankara 1966., II/17, strana 3.-4.;
 7. "Učenje islama u prijašnja vremena u Turskoj i izučavanje ovo teme" ("Turkiye'nin eski devirlerinde islam dininin tedrisi ve bu husustaki tedkikler"), članak je objavljen u časopisu "Yeni Umid" u Konji, maja 1966. godine, II/14;
 8. "Uspješno služenje Turaka vjeri islamu" ("Turklerin isla.m dinine başarili hizmetleri"), članak je objavljen u časopisu "Universite ve koy" u Ankari 1966., godine I/1, strana 16.;
 9. "Prevodioc u hadisu" ("Hadis'de Ter-cuman"), članak je objavljen u biltenu Ankara univerziteta Ilahijat fakulteta, Ankara 1966., XIV, strana 27.-52.;
 10. "Učenje Kur'an-i Kerima u doba Božijeg poslanika" ("Hazreti peygamber dervinde Kur'an-i Kerim oreni-mi"), članak je objavljen u časopisu "Hakses", Ankara 1967., III, strana 8.-9.;
 11. "Moral – Ponašanje" ("Şemail"), članak je objavljen u časopisu "Üniversite ve koy", Ankara 1967., II/4, strana 2.;
 12. "Fakih Mustafa Said Efendi iz Antepa" ("Antebli Fakih Mustafa Said Efendi"), članak je objavljen u časopisu "Islam duşuncesi", Istanbul 1968., II/5, strana 299. – 308.;
 13. "Ko je Hadim (Atik) Ali Paša?" ("Had-im (Atik) Ali paša Kimdir?"), članak je objavljen u knjizi posebno priređenoj u čast Nedžati Lugalala, Ankara 1968., strana 501.-515.;
 14. Članak o Gazi Husrev-begu i njegovoj džamiji u Sarajevu i njenoj munari ("Gazi Husrev bey ve onun Saray Bosna'daki camiine bir minare daha ilave edilmesine dair bir vesika"), članak je, također, objavljen u knjizi posvećenoj Neđati Lugalalu sa 21 fotografijom, Ankara 1968., strana 463.-499.; Rad je štampan i kao posebno izdanje 1969. godine;
 15. Članak o Hazreti Ebu Bekru ("Hazret-i Ebu Bekr es-siddik"), objavljen u časopisu Islamske zajednice Turske, Istanbul, 22. novembar 1968., br. I, str. 6.;
 16. Članak o Hz. Omeru ("Hazret-i Ömer el-Faruk"), članak je objavljen u časopisu Islamske zajednice Turske, 16. 12. 1968. br. 2, str. 6. i 15. 1. 1969. br. 3, strana 6.;
 17. Članak o hazreti Osmanu ("Hazret-i Osman bin Affan Zun Nureyn"), članak u časopisu Islamske zajednice Turske u brojevima 4 i 5;
 18. Članak o hazreti Aliji ("Hazret-i Ali el-Murteza"), članak u časopisu Islamske zajednice Turske u brojevima 6 i 7.
- Članci u enciklopedijama*
- I. Islamska enciklopedija:**
 1. Članak o Gazi Husrev begu ("Husrev. Husrev beg, Gazi"), Istanbul 1950., tom V, strana 601.-605.
 - II. Turska enciklopedija**

1. Članak o književnosti Bošnjaka ("Bošnjak edebiyati"), Ankara 1954., VII, strana 401.-404.;
2. Članak o bošnjacima ("Boşnaklar"), Ankara 1954., tom VII, strana 404.-407.;
3. Članak o nauci i umjetnosti kod Bošnjaka ("Boşnaklarda ilim ve sanat"), Ankara 1954., tom VII, strana 408.-410.;
4. Članak o Bihaću ("Bihke"), Ankara, 1953., tom VI strana 365.;
5. Članak o Brankovićima ("Brankoviç"), Ankara 1955., tom VII, strana 75.-76.;
6. Članak o Čajniču ("Çayniçe"), Ankara 1963., tom XI, strana 408.
4. Članak o gradu Manastiru u Tunisu i njegovim knjigama; članak je objavljen u Biltenu İlahijat fakulteta u Ankari, Ankara 1965., XIII, strana 65. 70.;
5. Članak o posljednjem izdanju u vezi islama francuskog instituta u Damasku (Sirija), ("Dimaşk'taki Fransız enstittistiniin son islami neşriyati"), članak je objavljen u Biltenu İlahijat fakulteta u Ankari, Ankara 1966., XIV, str. 283.-292.;
6. Članak o knjizi Mahira Iza "Tasavvuf";
7. Članak o knjizi Mudzelligoglu Ali Çankaye "Yeni miilkiye tarihi".

Prijevod

1. Profesor Nedim Filipović je za knjigu prof. dr. Fuada Köprülüa "Osmanli devletin kumluşu (Postanak Osman-ske države) - izdanje Turk tarih Kuru-mu, serija VIII, broj osam (8), Anka-ra 1959., strana XXXI-XXXIX, napisao "Riječ o piscu". Profesor Okić je ovaj mali rad preveo na turski.

Predgovori

Predstavljanje knjiga

1. "Jedan novi i važan rad o Muhammedu a.s." ("Hazret-i Muhammed hakkin-da yeni ve muhim bir eser"), članak je objavljen u časopisu "Islam", Ankara 1961., IV/7, strana 220.-221.;
2. Članak o knjizi "Kasim Dobrača, Gazi Husrev Begova biblioteka u Sarajevu: katalog arapskih, turskih i perzijskih rukopisa (Starješinstvo Islamske vjerske zajednice za BiH), Sarajevo 1963., prvi svezak", ("Saray Bosna Gazi Husrev bey Kutubhanesi yazma eserler kataloga"). Članak je objavljen u biltenu Ankara univerziteta İlahijat fakulteta, Ankara 1964., XII, strana 143.-153.;
3. Članak o doktorskoj tezi (knjizi) na Kelnskom univerzitetu Fakultetu književnosti Fridriha Sela. Članak nosi naslov "Islam hukuknda muhakeme usulüne dair bir eser", a objavljen je u Biltenu İlahijat fakulteta u Ankari, Ankara 1965., XII, strana 153.-154.;
1. Predgovor za knjigu dr. M. Es'ad Kiliçera "Islam fikhinda rey tarafdarlari", Ankara 1961., str. III-IV;
2. Predgovor za knjigu Ahmed ibn Muhammed ibn Hanbela "Kitabu'l-ilel ve Ma'rifati-r-ridžal", koju su izdali (prire-dili) dr. Talalt Koçyigit i dr. Ismail Cerrahoglu, Ankara 1963., izd. İlahijat fakulteta u Ankari, serija XLIX, str. 3.-6.;
3. Predgovor za knjigu Ahmeda Okutana "Kayseri Ummumi Kütüphanesi Raşid Efendi kısmi usulü hadis ve hadis ilmine ait arapça elyazma eserler kata-logu", Istanbul 1964., strana I-V;

4. Predgovor knjizi dr. Ali Arslan Aydina "Islam Inançlari ve felsefesi - Tevhid ve Kelam", Ankara 1964., strana VII-VIII;
5. Predgovor "Velikom arapsko-turskom rječniku" ("Arapça-Türkçe büyük lûgat") koji su priredili dr. Husein Ataj-Ibrahim Ataj i Mustafa Ataj, Ankara 1964., str. XIV-XVI;
6. Predgovor za knjigu "900. Ölüm yıldönümü münasebetiyle büyük ılsam hukukçusu şemsu'l-Eimme es-Serahsi Armagani", izdanje Ilahijat fakulteta Ankarskog univerziteta, Ankara 1965., strana I-II;
7. Predgovor za knjigu prof. dr. M. Z. Siddki "Hadis edebiyati tarihi" (prevodilac Jusuf Zija Kavakci), Istanbul 1966., strana 3.-6.;
8. Predgovor knjizi Abdulbari En-Nedvi-ja "Kitap ve sünnetin ruhuna göre tesawuf ve hayat" (prevodioc Mustafa Ateş), Istanbul 1967., strana 5.-6.;
9. Predgovor knjizi prof. dr. Gottharda Jaschkea "Yeni Türkiye'de islam dini" (preveo Hajrullah Ors).

Pisana riječ u albumima

1. "Dragi moji studenti" ("Sevgili öğrencilerim"), Ankara univerzitet, Ilahijat fakultet, školske 1964./1965., Album studenata zadnje godine studija, strana 17.;
 2. "Mnogo sreće, dragi moji studenti" ("Sizi ugurlarken-sevgili öğrencilerim"), Ilahijet fakultet u Ankari, 1967., strana 31.;
 3. "Dragi moj studentu (učenice)" ("Aziz Talebem"), svršenicama Viskog islamskog instituta u Konji, školske 1967./1968. godine, Ankara 1968., strana 11.;
 4. Predgovor Albumu svršenika Visokog islamskog instituta u Konji 1969. godine, strana 5.-6.;
 5. Predgovor Albumu posljednje godine studija na Ankara univerzitetu Ilahijat fakultetu 1969., godine;
 6. "Povodom 20-godišnjice osnivanja našeg fakulteta" ("Fakültemizin yirminci kuruluş yıldönümü vesilesiyle"), Ankara univerzitet, Ilahijat fakultet 1969. godine.
- B. Na francuskom i njemačkom jeziku**
1. "Quelques documets inedits concernantles hamzawites", ovaj rad je, ustvari, referat podnesen na Kongresu orijentalista, koji je održan u Istanbulu od 15. do 22. septembra 1951. godine, Lajden 1957., tom II, strana 279.-286.;
 2. "Les Kristians (Bogumiles) de Bosnie D'apres des documents turcs inedits", članak je također referat podnesen na Desetom kongresu za izučavanje Bizanta, Istanbul 1957., strana 234.-237. Postoji i posebno izdanje. Ovaj rad je preveden na turski jezik pod naslovom "Neşredilmemiş bazı Türk kaynaklarına göre Bosna hristiyanlari; (Bogomiller)", (Bosanski hristijani, bogumili prema nekim neobjavljenim turskim izvorima), preveli su ga prof. Dr. Salih Akdemir i Doc. dr. Redžep Duran. Rad je u originalu na francuskom jeziku objavljen i u Minhenu 1960.;
 3. Rad "Les Kristians (Bogomiles) de Bosnie..." (Chirers D'etudes cathares, Arques 1964., II serija, broj 20, strana 3.-6.;
 4. Rad "Compte rendu: Friedrich Selle, Prozessrecht des 16. jahrhunderts im

osmanischenreich...”, Štuttgart, 1964., strana 121.-122.

C. Na arapskom jeziku

1. Al-Iman Ahmad ibn Muhammed ibn Hanbal, Kitabu'l-ilal wa ma'rifati'r-ridžal, ma'a ta'likat wa navašin li'd-duktur Talat Koçygit wa'd-duktur Ismail Džerahoglu”, izdanje Ankara univerziteta, Ilahijat fakulteta, Ankara 1963., strana c-h;
2. Članak “Naš poslanik (Muhammed a.s.) i ljudska prava” (“Peygamberimiz (s.a.s.) ve insan haklari”), Časopis Islamske zajednice Republike Turske, poseban broj, Ankara 1970., broj 34.;
3. “O beogradskoj Bajrakli džamiji” (“Belgrad'daki Bayrakli camu”), rad je objavljen u časopisu Vakufi u broju X u Ankari;
4. Članak o mevludu, objavljen u biltenu Islamskog fakulteta Ataturk Univerziteta u Erzerumu, jedan je od posljednjih dužih radova Muhameda Tajjiba Okića.

Neobjavljeni radovi prof. Okića

Na prvom mjestu, među njegovim neobjavljenim radovima je već spominjana doktorska teza “Hasan Kafi de Bosnie, sa vie et ses oeuvres, avec la traduction de son ouvrage Nizamu'l-ulema”. Ova teza se, ustvari, sastoji iz dva dijela: prvi dio, do oko 100. stranice sadrži podatke o životu i radu Hasan Kafi Pruščaka, dok je drugi dio, ustvari, njegovo djelo “Nizamu'l-ulema ila Hatemi'l-enbija alejhi ve alejhimu's-salatu ve's-selam”. I francuski i arapski tekst djela, preporukom prof. Ahmeda Emina, Mahmud el-Hudajrija i Osman Emina, prof. Okić je zajedno s novcem za štampanje poslao u Kairo osobi pod imenom Abdulaziz el-Islambuli. Nažalost,

ta je osoba bila nepouzdana i nepovjerljiva, pa je odricala svaku mogućnost da je uzela novac za štampanje tog djela. U tim natezanjima, original djela je nestao. Već spominjani štampar (Abdulaziz el-Islambulu) je, kažu, u međuvremenu bankrotirao. Ubrzo iza toga, prof. Okića zatiče vijest o očevoj smrti i on se vraća u Bosnu i Hercegovinu, ne odbranivši svoju doktorsku disertaciju.

Nije objavio ni rad o dva fermana, izdata povodom gradnje jedne katoličke crkve u Rumuniji u XVII stoljeću, koji je napisao na molbu rektora Bukureštanskog Univerziteta (Rumunija) prof. Nikole Yorge za rad učenice Elvire Georgijevsku “Rumunija u doba Osmanlija” (“Osmanli devrinde Romanya”).

O prof. Okiću poslije njegove smrti u Turskoj

Profesor Okić se nije nikada ženio, pa nije ni imao svoje djece, ali zato se prema svojim učenicima i studentima odnosio kao rođeni otac. Njegovi bivši učenici i asistenti su nastojali na svaki način da mu se oduže, pa su često pisali o svom profesoru i njegovom djelu.

O profesoru Okiću, dakle, pisali su mnogi, ali posebno treba izdvojiti:

1. Prof. dr. Ismail Džerrahoglu (poznato ime iz tefsira u Turskoj),
2. Prof. dr. Talat Koçygit (bivši dekan Ilahijat fakulteta u Ankari),
3. Prof. dr. Salih Akdemir (čovjek porijeklom iz naših krajeva, sadašnji šef katedre za predmet tefsir na Ilahijat fakulteta u Ankari) i
4. Doc. dr. Mehmed Görmez, koji je uradio glavni posao u pripremi simpozija posvećenog profesoru Okiću, februara 1997. godine, u prostorijama Ilahijat fakulteta u Ankari.